

ODPRAWIĆ SIĘ (86) *vb pf*

się (49), sie (37).

o oraz a jasne.

inf odprawić się (20) [w tym: *Diar* 82, *CzechRozm* 2, *Oczko* 34, *GórnRozm* F3, K3, *ActReg* 12, 116, *GostGosp* 86, *LatHar* 514 może ODPRAWIĆ z formą bezosobową „może się, ma się, mogłoby się”]. ◇ *fut* 1 sg odprawię się (2). ◇ 3 sg odprawi się (18) [w tym: *BibRadz Act* 19/39, *GórnDworz Qv*, *BudBib* 4.*Esdr* 14/24, *ActReg* 12, 169, *GostGosp* 82, *WujNT Act* 19/39, *SkarKaz* 348b może ODPRAWIĆ *impers fut*]. ◇ 1 pl odprawimy się (1). ◇ 3 pl odprawią się (6) [w tym: -a (1)]. ◇ *praet* 1 sg m -em się odprawił (1). ◇ 3 sg m odprawił się, odprawi(e)ł się (7), odprawił się jest (1); odprawił się, odprawi(e)ł się : odprawił się jest *ActReg* (2:1); ~ -ił (6), -(e)ł (2); -ił *MurzHist*, *GórnDworz*, *GórnTroas*, *KmitaSpit*; -(e)ł *LibMal*, -ił : -(e)ł *ActReg* (2:1). *f* odprawiła się (1). *n* odprawiło się (3), odprawi(e)ło się (1) [może ODPRAWIĆ *impers praet*]; -iło *Diar*, *GórnDworz*; -iło : -(e)ło *ActReg* (1:1). ◇ 3 pl *subst* odprawiły się (1). ◇ *plusq* 3 sg *n* było się odprawiło (1) [może ODPRAWIĆ *impers plusq*]. ◇ *imp* 1 sg niechaj się odprawię (1). ◇ 2 pl odprawcie się (1). ◇ *con* 2 sg m by się odprawił (1). ◇ 3 sg m by się odprawił (1), bodaj się odprawił (1). *f* by się odprawiła (4). *n* by się odprawiło (4) [może ODPRAWIĆ *impers con*]. ◇ 3 pl m *pers* by się odprawili (1). *subst* by się odprawiły, odprawiłyby się (3). ◇ *con praet* 3 sg m by odprawił się był (1). ◇ *part praet act* odprawiwszy się (5).

Sł stp s.v. odprawić, Cn brak, Linde XVII – XVIII w. s.v. odprawić.

1. *Zalatuć swoją sprawę, skończyć to, co się robi; consummare PolAnt* (26) : będzie tam słuzebnik p. voyewodi Cracowskiego [...] przez ktorego nam dasz znacznę yeflyzebi sam sye tak pretko nieodprawyl *LibLeg* 11/43v; I tu kto poczte przyniełzie Od prawy fię wkrotkym czaszcie. *RejKup* i6, z5v; A gdy fye iuz wżylcy świádkowie odpráwiá/ Pílarz [...] będzie zarázem iáwnie czytał ich świádectwá. *GroicPorz* x3v; *RejZwierz* 137v; *BielKron* 329v; Ielli nieprzyiáciel z wielką mocą ciągnie y przyciągnie ná cie/ nie wnet fie nań miotáć z głównym woýłkiem/ boby fie zá iedny trzy godziny pędko odpráwiło z wielką czýią łzkodá *BielSpr* 15v; Odpráwiłszy fię w Rzymie/ zaráz biezáł do Turýngiey *SkarŻyw* 517.

odprawić się u kogo (2): *MurzHist* N2v; piszę iakom się odprawił u Kurfirsta IM Brendeburskie⁸⁰ *ActReg* 180.

odprawić się czym (1): drugą fię przýsięgå odpráwi/ y ze wżyltkiego wynidzie. *GórnRozm* H.

odprawić się z czym (7): A gdy iuz do końcá Aaron y fýnowie iego odpráwiá fię z onym przykrywánem mieýłcá fwiętego *BibRadz Num* 4/15; Odpráwiłszy fie Dawid z walkámi [...] / zebrał fwoie kántyki álbo Píalmy *BielKron* 73v; tey gry co iest zá pożytek/ powiem hnet/ ále nie pirwey/ áz fie káždy s powiełciá fwoiá odpráwi *GórnDworz* C6v, Pv; *ActReg* 110; wiedząc przez wiárę/ że iest przez miłóšierdzie Páńłkie do onych wiecznych pałacow Niebiełkich náznáczony/ przeto wżyltek iest ná tym/ żeby fię co rychley z máietnošciá ziemiłką odpráwił/ [...] álbo wżyltko opufzczáiąć/ iáko czýniá Zakonnicy/ álbo ná vbogie wydáiąć *WysKaz* 6. *Cf* »z naturą się odprawić«.

odprawić się z kim (1): do czáfu ie [przymierze] nam dzierzá/ áby fie pirwey z inemi odpráwili. *RejZwierc* 188.

Zwroty: »z naturą się odprawić« = *wypróżnić się* (1): Przechodziwłszy fye tedy/ á z náturą odpráwiłszy/ [...] w wánnę [...] wšieć. *Oczko* 26v.

»odprawić się [z kim] w uczynku« = *odbyć stosunek płciowy* (1): Na ogrodzycie łzyna łzyą na vczynku nyeczifithym pokladali, [...] y odprawyel łzyą łnyą tham wuczynku dwa razy *LibMal* 1547/132.

a. *Przejsć przez kontrolę celną* (2) : zaplaczywłze łzwe prawe mytho y dobrze łzią odprawywłzy, Thym [*kupcom*] yełth y bandzie załzią wrocicz łią do szwich zyemy volno *LibLeg* 6/159v, 6/78v.

b. *Omówić przedstawiony przez siebie temat* (4) : Ia mowię/ co rozumiem: kto ma co lepszego/ Niechay powiada/ będę rad łłuchał każdego. Ale profzē/ niechay ia pirwey łię odprawię *KochSat* B3.

Zwroty: »krotko, niedługo się odprawić« (1:1): *OrzRozm* Q2; Teras łłuchaycie dáley co mię tu zágnáło/ Nie dłuogo łię odpráwię *Prot* A4.

»z rzeczą swoją odprawić się« (1): niekazałem łie pánom rozchodzić/ ábyś w.m. dziś z rzeczą łwoią odpráwić łie mogł. *GórnDworz* Eev.

2. *Opuścić jakieś miejsce, odjechać, wyruszyć* (4) : To wielkim głósem rzékłzy/ záraz łie odpráwi *GórnTroas* 18.

odprawić się do kogo (1): iż P. Gniezninski zprzystoinem declarowaniem się przyiazdu swego do nas odprawiel *ActReg* 53.

[*odprawić się od kogo*: Odprawiwszy się od króla, przyjacháłem znowu do Niešwiža *RadzPodróz* 10.]

a. *Porzucić służbę* (1) : álic mnie ón każe konie cudzić: Záłpięli/ to kárbáłzem przychodzi mię budzić. Nuż ia ná zad currite. Tákiem łie odpráwił *WyprPl* A3.

b. *Ruszyć do ataku* (1) : Odprawił łię ES [*imię wodza*]/ rzádnie łwoich vwárował/ Więźniow nábrał. *KmitaSpit* B2v.

3. *W funkcji strony biernej* (56) :

a. *Zostać załatwionym, wykonanym, zrealizowanym; finiri* *PolAnt*; *expediri* *Modrz* (47) :

Z podmiotem o znaczeniu ogólnikowym (6): *BudBib* 4.*Esdr* 14/24[25]; *GostGosp* 86; Gdy łię to włzytko ná łercu grzełznego odpráwi: dáie mu P. Bog vłpráwiedliwienie. *SkarKaz* 348b. *Cf* »sprawa się odprawi«.

Z podmiotem oznaczającym czynność (3): łkoro łie kot [*rodzaj zabawy*] odpráwi/ to powrozy hnet rozwiészác *GórnDworz* Qv; kthóre to przepurgowániē/ iegli rázem iednym łye nie odpráwi/ niech do trzech rázów przezedni vzywie piłłulek *Oczko* 38. *Cf* »droga się odprawiła«.

Z podmiotem wskazującym na to, z czym związane jest działanie (1): ze nietuszy y sam aby iego wolnosc pacifice odprawic się mogła. *ActReg* 102.

Frazy: »droga się odprawiła« (1): (*nagł*) Zá podrožne ludźie. (—) [...] drogę łług twoich N. y N. rácz ták łpráwować/ żeby łię y zdrowo y łzczęśliwie odpráwiłá *LatHar* 632.

»sprawa, rzecz się odprawi (a. może się odprawić)« (2:1): gdyż thá łpráwá nie odpráwi łię zá dzień áni zá dwá [*hoc opus non est nobis unius diei*] *BibRadz* 3.*Esdr* 9/11; *ModrzBaz* 13v; choc nie mało się rzeczy potrzebnych odprawięło niemało iednak musiało ich zostać *ActReg* 133.

a. *O czynności związanej z pełnioną funkcją publiczną* (23) : Gdy Sędzia inákłzey drogi do prawdy náleść nie może iedno przýsięgę/ załz iey łkázác nie muśi łtronie: Wprawdzie łiepieyby/ żeby bez przýsięgi odpráwić łię mogło *GórnRozm* F3.

Podmiotem jest wyraz o znaczeniu ogólnikowym (1): gdyż się już co pilniejszego odprawiło, tylko nieco tych małych rzeczy poprawić potrzeba *Diar* 83.

Podmiotem jest wyraz oznaczający czynność (3): *ActReg* 104; ná Séymie nie ma nic bydź fprawowano/ aż fie tá liczbá piérwéy odpráwi *SarnStat* 364, 415.

odprawić się przez kogo (1): iakoby iednanie zMaximilianem nieprzezen, ale przez kogo inszego, sieodprawiło. *ActReg* 104.

Frazy: »sąd(y), roki się odprawi(a)« (2:2): aby sjem który tak długo trwać mógł, iżby wszytki sądy odprawić się mogły *Diar* 91; *ActReg* 169; Roki Wiślickié máią bydź łądzoné/ by téz y cały tydzén/ aż fie odpráwią *SarnStat* 724, 736.

»sejm się odprawił« [szyk zmienny] (3): *KochSat* B3; Iakosię przeszły seim Coronathey naszey odprawił iest bez pochyby *ActReg* 133, 74.

αα. *Zostać rozpatrzonym, rozstrzygniętym; absolvi PolAnt, Vulg (10) :* Tak się były rzeczy zaciągnęły ze vludzi niebyło to podobno, aby się spokoinic odprawic mogło *ActReg* 116.

Podmiotem jest rzeczownik nieosobowy (7): gdyż tak wiele rzeczy się nazbierało, iżże długi czas na nie musi być, aby się odprawiły. *Diar* 92, 82; *BibRadz Act* 19/39; *WujNT Act* 19/39; OKoło Cél/ moftowych/ grobelnych/ y innych wżelákich myt/ [...] iáko fie to tu było wżyftko odłożyło z Séymu Wárłzáwkiégo/ y nie odprawiło fie tu. *SarnStat* 400. *Cf Frazę.*

Podmiotem jest rzeczownik osobowy [= czyja sprawa] (2): gdy fię odpráwią wřlyfczy Tedy Decret wywołają *RejKup* bb2v; *RejZwierc* 70v.

Fraza: »kauza, sprawa sądowa odprawiła się (a. odprawić się mogła)« [szyk zmienny] (1:1): *Diar* 91; odpráwiłczyby fye wżythkie zádzierżáne Caufi tym obyczáiem rychło *OrzRozm* V.

W przen (1) : A vbogi Báran ten musi zá piecem czekác aż fie y Tchorze pirwey odpráwią. *RejZwierc* 70v.

ββ. *O posłach zagranicznych: zostać przyjętym na uroczystej audiencji [cf objaśnienie s.v. ODPRAWIĆ 1.a.β.] (1) :*

Fraza:»posłowie [u kogo] się odpráwią« (1): yefly pyerwey ye^{go} mcz da wolyam fzwam fznacznýchly posłowye náfchi v pana Voyewodi fzye odprawy. *LibLeg* 11/186.

β. *O czynnościach kultowych (5) :* áczkolwiek y bez zwierzchniego łez wylewánia/ pokutá odpráwić fię prawdziwie może *LatHar* 110; Infzy fpořob modlitwy [...] / który y po obiedzie odpráwić álbo powtorzyć fię może. *LatHar* 229, 303, 620.

Fraza: »nabożeństwo odprawić się może [czym]« (1): DWoiáko się to nabożeństwo święte/ Zołtarzá/ Wianka/ y Koronki Pánny Błogořłáwionej Máryey odpráwić może: to iest bądź modlitwą lámą/ bez wřelkiego rozmyřłánia/ bądź modlitwą, z rozmyřłaniem złączoną *LatHar* 514.

γ. *O sprawach, którym należy podolać, uporać się, uczynić zadość (8) :* A gdy fie odpráwi rządnie żywność bydłu/ tedy iuż fłomé [...] po gumnie rořciełác *GostGosp* 82.

odprawić się czym (2): ták wnětrznému záplugáwieniu dogádżác/ iákoby ónéy Melánkoliéy źródło á fundámént/ zewnątrz fye napiérwéy wywiódl: co fye fyrypámi y purgátiami odpráwić może *Oczko* 34; co trzemá/ ábo cztermá fłow odpráwiłczy fię mogło/ to puł kárty/ y więcey fłow w Státucie nápiřano. *GórnRozm* K3.

αα. *O potrzebach, roszczeniach: zostać zaspokojonym; expediri JanStat (5)* : á což kiedy owá wolność [...] te práwá naprzod odmienia/ abo náciąga do wykonánia iakiey priwaty íwey. ktora gdy sie odpráwi/ iuz też oná Conſtitutia máło przygodna *PowodPr* 64.

odprawić się czym (1): Tym wszem krajom obrona się nie odprawi tym podatkiem *Diar* 63; [dawają ćw. 1 chmielu, którym chmielem odprawi się zamek *LustrWpol* I 126].

Fraza: »potrzeba się odprawi« (3): *Diar* 81; *UstPraw* K3; będzie ná woli náłzéry opátrzyć/ iákoby sie káżdá potrzebá ítátecznie odpráwiłá [necessitas ... expediatur *JanStat* 693]. *SarnStat* 117.

δ. *Zostać zlekceważonym (1)* :

Zwrot: »milczeniem się odprawić« (1): Lecz iż ich [tych słów w *Piśmie Św.*] niemáłz/ [...] mogły się były milczeniem odpráwić. *CzechEp* 348.

b. *Zostać omówionym (9)* : Ale gdyż sie to iuz odpráwiło/ czo ípolnego ma sługá s pánem/ [...] o towarzysztwie miedzy równemi [...] mowić przydzie *GórnDworz* L5v; przeto co sie dziś [...] odpráwić będzie mogło/ to zá wdzięczne przyimę *CzechRozm* 2; *ActReg* 12 [2 r.], 85.

Fraza: »rzecz się odprawi« (2): iutro dofyć czáfu będzie/ że sie oboiá tá rzecz odpráwi. *GórnDworz* V3v; *CzechEp* 264.

Zwrot: »odprawić się na krotce, krotko« [szyk zmienny] (2:1): *Oczko* A4v; Odpráwiły się ná krotce porządkiem íwym obietnice ítáregó Teſtámentu *CzechEp* 302, 264.

Synonim: 2. odjechać.

Formacje współrdzenne cf PRAWIĆ.